

Utvärderingsrapport Japanska

UFN har utvärderat huvudområdet japanska. Utvärderingen har genomförts av UFN:s utskott för granskning av utbildning (UGU) ISLL.

Rapporten baserar sig på sakkunnigyttranden och de skriftliga underlag som togs fram 2022 (självvärderingar inklusive bilagor från japanska, matris över kurser/examensmål, ett urval bedömningskriterier, kurs- och utbildningsplaner, samt ett urval kursanalyser). Därutöver har intervjuer med två studenter genomförts och ingått i utskottets underlag.

De skriftliga underlagen har granskats av externa sakkunniga universitetslektor Gunnar Linder, Stockholms universitet, och docent Riika Länsisalmi, Helsingfors universitet, som lämnat varsitt yttrande.

Dialog med representanter för utbildningen inklusive ämnesföreträdare om utkast till utvärderingsrapport, har genomförts 2023-02-17.

1. Profil och utveckling

Utbildningens kunskapsbidrag vid Högskolan Dalarna

Japanska vid HDa har i stora drag motsvarande innehåll och upplägg som japanska vid de andra svenska lärosäten där ämnet finns (Stockholms, Göteborgs, och Lunds universitet). Utbildningen på grundnivå är uppdelad i fyra nivåer, vilka följs av en metodkurs i vilken examensarbetet planeras och själva examensarbetet. De två första terminernas kurser fokuserar på språkfärdighet. På den tredje terminen introduceras mer autentiskt material i kurserna. Språkfärdighet är fortfarande i centrum, men moment med akademiskt skrivande och kritisk analys inkluderas också. Fjärde terminen erbjuder fyra kurser om 15 hp med olika teoretisk inriktning. Här finns möjlighet att fördjupa sig inom lingvistik, litteratur (haikupoesi), översättningsvetenskap och kulturanthropologi. På denna nivå finns också en kurs i språkfärdighet medan en kurs om modern japansk litteratur är för närvarande vilande.

Förutom kurser i språkfärdighet och allmän orientering om Japans kultur, samhälle och historia, vilket alltid utgör grunden för studier i ämnet, har de olika lärosätena olika profileringar. Vid LU och GU ger man kurser och moment inom litteratur- och språkvetenskap. På SU är de tematiskt inriktade kurserna av mindre omfång och har mer karaktären av breddningskurser på nybörjarnivå, medan fördjupningen snarast sker inom språkkurserna vilket skiljer sig från HDa. Vid LU och SU har examensarbetet på kandidatnivå ingen tematisk specificering, medan examensarbetet vid GU måste vara språkvetenskaplig.

Till skillnad från de andra lärosätena har HDa kurser i vilka studenterna planerar och gör en förstudie för examensarbetet. Japanska vid HDa skiljer sig också från övriga svenska lärosäten genom att vid sidan om japanska genomgående använda engelska som undervisningsspråk där övriga använder svenska.

Övergångsmöjligheter till avancerad nivå inom japanska finns vid SU, GU och LU. Med kandidatexamen i japanska finns vid HDa möjlighet för studier på avancerad nivå inom huvudområdet interkulturella litteraturstudier. Fortsatta studier på avancerad nivå inom andra humanistiska ämnen som lingvistik, litteraturvetenskap och översättningsvetenskap är möjliga beroende på studenternas specialisering.

Enligt självvärderingen ger studier i japanska i första hand språkkompetens och generiska kompetenser. Få yrken har en direkt koppling till ämnets inriktning och de som finns såsom forskare/lärare på högskolenivå och översättare, kräver vidare studier. En examen i japanska har dock en mycket konkret betydelse för anställningsbarheten för den som avser att söka ett arbete i Japan, vilket ett flertal tidigare studenter haft användning av. Japanska är även ett växande ämne i gymnasieskolan och fler lärare med god kompetens att undervisa språket kommer att behövas i framtiden.

Sakkunnigas kommentarer

Utbildningen förefaller ge en god språklig förmåga. Tillsammans med generiska kompetenser i att hantera och kommunicera fakta, och (inter) kulturell förståelse ger utbildningen definitivt kunskap och förmåga som ger en god bas för vidare yrkesliv.

Nämndens kommentarer

- Nämnden instämmer med de sakkunniga i att examen i japanska vid HDa innebär en gedigen språkutbildning.
- En styrka med utbildningen är den nätbaserade undervisning med en internationell lärarkår och studentpopulation vilket ger goda möjligheter för internationella perspektiv.

Omvärldsbevakning och utvecklingsarbete

Självvärderingen ger tre exempel på omvärldsbevakning som bidrar till att säkerställa att utbildningen och dess innehåll är relevant för arbetslivet och/eller övergång till högre studier:

1. Examensarbeten inom, eller relaterade till, ämnet japanska skrivna vid andra lärosäten i Sverige studeras regelbundet och används som material för jämförelse med de uppsatser våra studenter skriver. I en av kurserna ingår ett moment där studenterna analyserar interna och externa examensarbeten och redovisar dessa för varandra.
2. Genom sporadiska, mestadels informella, kontakter med kollegor vid andra lärosäten ges en viss inblick i hur den akademiska nivån upprätthålls i de respektive verksamheterna. Varje termin erbjuds ett informationsmöte för studenterna om studierna mot examen, och inför detta inhämtas uppdaterad information från de lärosäten i Sverige som erbjuder fortsatta studier inom ämnet.
3. I möjlig mån följs upp vad studenterna gör efter avslutad examen. Dock inte systematiskt.

Som exempel på kvalitetsarbete i övrigt lyfter självvärderingen fram tre exempel:

1. Efter varje kurs genomförs en kursvärdering i form av en enkät som publiceras i kursrummet på Learn. Normalt sammanställs denna i en kursanalys, men om arbetsbelastningen är för hög förekommer det att undervisande lärare endast genomför enkäten för egen referens, utan att en skriftlig sammanställning produceras. Kursvärderingarna diskuteras på ett ämnesmöte efter varje avslutad termin.
2. Vid varje ämnesmöte finns en stående punkt för diskussion av situationen i de respektive kurserna. Frågor och problem tas upp och återkoppling ges inom lärargruppen.
3. Alla lärare håller sig uppdaterade inom det egna kunskapsområdet. Man tar del av nyutkommen kurslitteratur och annan referenslitteratur, deltar i workshops och konferenser, och, i förekommande fall, i relevant fortbildning.

Ingen extern granskning av examensarbeten förekommer.

Som exempel på utmaningar och utvecklingsmöjligheter den närmaste framtiden nämnder självvärderingen att ett högt söktryck och god genomströmning till de högre nivåerna riskerar att leda till ohållbar arbetsbörda för lärarna. För att behålla en rimlig arbetsbörda, och därmed bra kvalitet, är det alltså nödvändigt att finna bra rutiner för att begränsa intaget av studenter och kursutbudet.

Lektorernas tid för undervisning har också minskat bland annat på grund av att den nya organisationen och institutionens strategi innebär att dessa i högre grad än tidigare involveras i utveckling av kurser på avancerad nivå, kollegiala uppdrag, och vetenskaplig meritering. I kombination med ökat antal studenter på högre nivåer och fler examensarbeten, kommer detta att kräva åtgärder. En rekrytering av en fjärde lektor skulle upprätthålla och stärka kvaliteten i verksamheten. Förändring av kursutbudet, eller en omfördelning av arbetsuppgifterna inom ämnet, är andra tänkbara lösningar.

Sakkunnigas kommentarer

De sakkunniga är eniga om att det framstår som svårt att utveckla mer utbildning på avancerad nivå med den nuvarande fördelningen mellan lektorer och adjunkter. Studentintresset är stort och allt fler studenter fortsätter sina studier från nybörjarnivå. Eftersom endast sex lärare sköter utbildningarna – varav endast tre lektorer – finns det en risk att arbetsbelastningen blir för hög om inte studentantalet och kursutbudet begränsas.

Sakkunniga menar vidare att det är en tillgång att utbildningen har en internationell profil.

En av de sakkunniga lyfter fram att hantera stora grupper, särskilt i språkförvärvskurser som undervisas helt online, är utmanande. I vissa fall nämns brist på tid kontra kursinnehåll. Högt tempo nämns i flera kursanalyser. Förbättringar görs ibland baserat på kursvärderingar och -analyser, men det framgår inte av dokumentationen hur ofta hela utbildningsinnehållet, inklusive kurskrav, granskas och omformas.

Nämndens kommentarer

- Nämnden instämmer inte med den sakkunnige om att nätbaserad undervisning skulle ge mindre bra förutsättningar för språkförvärvskurser.
- Kursanalyser och systematisk uppföljning av dessa är ett krav.
- I dialog med utbildningen framkommer att deltagande i konferenser förekommer liksom att utbildningen gjort studiebesök hos motsvarande utbildningar vid andra lärosäten. Nämnden rekommenderar att någon form av systematisk återföring till utbildningen genomförs efter liknande aktiviteter, t ex via ämnesmöten.
- Någon form av utbyte av examensarbeten med andra lärosäten rekommenderas.

2. Förutsättningar för utbildningen

Akademisk miljö och lärarkompetens

Namn/ födelseår	Akademisk titel Ämne /yrkesexamen	Befattning	Anställningens tidsbegränsning	Omfattning % av heltid	Undervisning i utbildningen % av heltid	Forskning Omfattning i % av heltid	Högskolepedagogisk utbildning omfattning i hp
Jonsson Herbert 1962	Docent, japanska	Lektor	Tillsvidare	100 %	30	20	7,5

Hayakawa Thor Masako 1967	MA Tvåspråkighetsforskning	Adjunkt	Tillsvidare	100 %	76	0	15
Niendorf Mariya Aida 1968	Ph. D. Central Eurasian Studies	Lektor	Tillsvidare	100 %	62	10	15
Inose Hiroko 1972	Ph. D. Translation Studies	Lektor	Tillsvidare	100 %	65	10	15
Kumagai Yoko 1976	MA Sociolinguistics	Adjunkt	Tillsvidare	100 %	87	0	15
Mizufune Yoko 1979	BA Engelska	Adjunkt	Tillsvidare	100 % (VT22 75 %)	88	0	15

Enligt självvärderingen är utbildningens profil i stort utformad efter lärarnas specifika kompetenser. De tre lektorerna är var och en specialiserade inom sitt respektive profilmråden, och de tre adjunkterna har en gedigen bakgrund inom språkdidaktik.

Angelägna behov av kompetensutveckling rör främst vetenskaplig meritering. Tyngdpunkten i utbildningen har förskjutits från nybörjarnivåerna till de högre nivåerna. Med en fullt utvecklad avancerad nivå, både inom japanska och inom språkens gemensamma mastersprogram, kommer behovet av kompetens för dessa nivåer att öka ytterligare. Det handlar framför allt om kompetenser att handleda uppsatser, undervisa i akademiskt skrivande, och undervisa om japansk kultur och samhälle, och eventuellt litteratur.

Övriga stödfunktioner och tekniska förutsättningar/support för utbildningen upplevs enligt självvärderingen som tillfredsställande. Dock nämns att den del av stödet som hanteras av kommunikationsavdelningen kan förbättras då man i första hand tycks arbeta efter en egen agenda och har litet intresse av att förankra sina aktiviteter eller ta hänsyn till de behov som japanska har.

Sakkunnigas kommentarer

De sakkunniga uppfattar lärarnas kompetens som bred och på ett tillfredsställande sätt täcker utbildningens profilmråden. Lärarkapaciteten bedöms dock som svag och sårbar. Adjunkterna förmodas undervisa i språk, men de kan inte agera handledare vilket lägger större press på den disputerade personalen, som förutom handledning, även undervisar i såväl språk som realia. Fler disputerade lärare skulle ge ökade möjligheter till tillfällig avlastning för att t ex skriva ansökningar om forskningsanslag, slutskrivning av akademiska artiklar, mm. Med den befintliga lärarkåren är en sådan avlastning svår att skapa.

Den pedagogisk kompetensen uppfattas också i stort tillfredsställande, men begränsad. Alla lärare har någon pedagogisk utbildning, allt från 7,5 till 15 hp, men de sakkunniga menar att någon form av kontinuerlig pedagogisk utbildning skulle vara en tillgång.

Studenternas kommentarer

De intervjuade studenterna menar att det ger ett mervärde att flera av lärarna är av japansk härkomst då de kan tala om Japan.

Nämndens kommentarer

- Nämnden instämmer med de sakkunniga i att lärarkapaciteten är sårbar särskilt vad gäller disputerade lärare. I dialog med utbildningen framkommer att omfattningen av de högre nivåerna i utbildningen har ökat, vilket inneburit större belastning på de disputerade lärarna att t ex bemanna handledning. En utvecklingsmöjlighet skulle kunna vara att sträva efter att rekrytera ytterligare en lektor, eller mot att frigöra mer undervisningstid för ämnesföreträdarens genom att fördela de administrativa delarna av uppdraget.

Forskningsaktivitet

De tre disputerade lärarna är enligt självvärderingen alla delaktiga i institutionens forskningsverksamhet. Två av dem är verksamma inom gruppen Litteratur, identitet och transkulturalitet, och den tredje är verksam inom Forum för språkvetenskap och LSP@DU. Alla tre arbetar med egna forskningsprojekt, och är eller har varit verksamma inom olika samarbetsprojekt. De är också delaktiga i sporadiska samverkansprojekt som öppna föreläsningar och författande av litteraturkritik.

Eftersom institutionen har ett behov av fler seniora forskare, har lektorer och docenter uppmuntras meritering till docent respektive professor. Framför allt behövs ytterligare produktion av forskningspublikationer.

Sakkunnigas kommentarer

Hälften av lärarna har doktorsexamen inom sina specialområden och ytterligare hälften är akademiskt kvalificerade att undervisa i språkinlärningskurser. De förstnämnda deltar i institutionens forskningsverksamhet. En av de sakkunniga anser att det är en brist att endast hälften av lärarna är forskande, och att omfattningen av deras forskningsverksamhet är för liten då två lektorer har 10% forskning och en lektor/docent 20%. Med ökande studentantal och administrativa uppgifter verkar det vara något krävande att säkra tillräckligt med tid för forskning och publikationer på hög nivå.

En av de sakkunniga påtalar också att kvaliteten på lektorernas forskning och publikationer inte omedelbart framgår av dokumentationen, eftersom fullständiga referenser saknas i tabell 2, men den sakkunniga har efter att en kompletterande lista mottagits kunnat konstatera att ett stort antal av publikationerna har publicerats lokalt i Norden. I framtiden skulle forsknings- och undervisningspersonal kunna uppmuntras att skicka in manuskript även till publikationer med större genomslagskraft.

Nämndens kommentarer

- Nämnden instämmer med de sakkunniga i att de forskande lärarnas tid för forskning är begränsad, men att de trots detta lyckas publicera relativt mycket.
- Nämnden instämmer med sakkunniga om att en högre grad av publicering i internationella tidskrifter är en utvecklingsmöjlighet.
- I dialog med utbildningen framkommer att en ansökan om externa forskningsmedel är under utarbetande, men att detta hämmas på grund av tidsbrist. Nämnden rekommenderar institutionen att utarbeta en strategi för att stärka möjligheterna för externa ansökningar.

3. Utbildningens genomförande

Upplägg och praktiskt genomförande

Utbildningen på grundnivå är uppdelad i fyra nivåer, därefter följer en metodkurs i vilken examensarbetet planeras och själva examensarbetet. Varje nivå upp till nivå III motsvarar en termins heltidsstudier. Nivå I och II består huvudsakligen av kurser i språkfärdighet. Från och med nivå III introduceras mer autentiskt material i kurserna och moment med akademiskt skrivande och kritisk analys. På nivå IV erbjuds fyra kurser om 15 hp med olika teoretisk inriktning. För behörighet till metodkursen som leder fram till examensarbetet krävs minst två av de teoretiska kurserna på denna nivå.

Vid sidan om dessa nivåplacerade kurser finns tre kortare kurser, en om japansk kultur och samhälle, en om japansk populärkultur, och examensarbetet för högskoleexamen, vilket också ger en systematisk introduktion till akademiskt skrivande. Dessa behöver inte inkluderas i kandidatexamen, även om kursen i kultur och samhälle krävs för den som vill förkovra sig i kulturanthropologi på nivå IV.

För studenter som börjar studera japanska från nybörjarnivån, och siktar på en kandidatexamen, krävs det minst 150 hp inom huvudområdet för att uppnå tillräcklig praktisk och akademisk kompetens. Studenter som har tidigare kunskaper i japanska kan dock börja sina studier på en högre nivå och på så vis inkludera fler ämnen i sin examen.

På avancerad nivå finns en fördjupande kurs i praktisk översättning och en kurs om interkulturell kommunikation, vilken bygger vidare på kurserna i lingvistik och antropologi.

	Grundnivå	Avancerad nivå
Antal kurstillfällen/år	53	12
Varav antal programkurser	0	0

Sakkunnigas kommentarer

Enligt självvärderingen kan studenter som har tidigare kunskaper i japanska börja sina studier på en högre nivå och på så vis inkludera fler ämnen i sin examen. En av de sakkunniga menar att det utifrån kursplanerna inte är tydligt vad som krävs för att studenter med förkunskaper ska kunna tillgodoräkna motsvarande kurser, och att det är oklart hur bedömningen görs inte minst av lärandemål i kurser som ”att läsa manga” eller ”den moderna novellen” som båda är krav för nivå IV. Det framgår inte heller hur förkunskaper förhåller sig till möjligheten att uppfylla förkunskapskraven till examensarbetet. Med nuvarande skrivning så krävs det att studenter har klarat de kurser som ingår som förkunskapskrav. En möjlighet skulle ju kunna vara att ha ”eller motsvarande” i skrivningen av förkunskapskrav i kursplaner.

En av de sakkunniga lyfter att kandidatexamen kräver upp till 150 hp i japanska, vilket å ena sidan ger studenterna möjlighet att uppnå en hög nivå av kunskaper i japanska, å andra sidan kan det finnas en risk för att studenter i slutändan har begränsade arbetsrelaterade färdigheter och kompetenser.

Sakkunniga påtalar vidare att betygskriterier behöver formuleras tydligare så att nivåskillnaderna framgår bättre, och att vissa betygskriterier ställer väldigt höga krav. Exempel som de nämner på lärandemål som är allt för högt ställda för kandidatnivå är: ”utveckla teorier” och ”frågeställningar som tillför något distinkt nytt”.

Japanska erbjuder två kurser på avancerad nivå, och en av de sakkunniga ställer sig frågande till om det är relevant och praktiskt genomförbart att behålla dessa med tanke på den arbetsbörda som bör ligga på den undervisande personalen.

Studenternas kommentarer

De intervjuade studenterna lyfter fram den flexibilitet som nätbaserad utbildning medför. Har möjlighet att delta lite on och off. De saknar dock de spontana dialogerna. Efter utbildningen kan de läsa nyheter men inte tala vardagligt i lika hög grad, och de efterlyser lite mer övning.

På frågor om fördjupning anser de att förkunskaperna är tillräckliga för en mjuk övergång mellan kurser på de lägre nivåerna. Det är större gap mellan kurs 2 och 3, och kurser på nivå IV ställer högre krav.

De menar att majoriteten av betygskriterier är tydliga, men menar att några andra är mindre tydliga. Som exempel nämns introduktion till lingvistik, och en kurs med valbara teman där det upplevdes som oklart vad som skulle presteras.

Nämndens kommentarer

- Nämnden rekommenderar att se över formuleringar i lärandemål och bedömningskriterier så att nivåskillnader mellan kurser tydliggörs, och att kraven kalibreras till utbildningsnivån.
- Det finns behov av att se över hur behörighetskrav formuleras. Behörighetskrav ska endast återspegla vad som behövs för att klara kursen och inte bygga på specifika kurser.

Fördjupning och måluppfyllelse

Enligt självvärderingen uppnår en student som börjar med nybörjarkurserna och fullgör alla kurser upp till en avslutad kandidatexamen samtliga examensmål. Om vissa av examensmålen är svårare att uppnå än andra beror det på individuell variation mellan studenterna, och det går inte att identifiera några generella svårigheter bland de som examinerats de senaste åren. Utbildningens uppbyggnad, som beskrivs i detalj under punkt 1, gör att studenterna är väl förberedda inför examensarbetet genom vilket de visar att de har uppnått examensmålen.

I självvärderingen ges exempel på det systematiska arbete som genomförs för att säkerställa att utbildningen fördjupar studenternas kunskaper och färdigheter mot examensmålen. I samband med kurserna efter nivå IV, *Japanska: Akademiskt skrivande och forskningsmetodik* och *Japanska: Kandidatexamensarbete*, under vilka studenterna arbetar med sitt kandidatprojekt, träffas handledarna regelbundet och diskuterar studenternas projektidéer och problem som kommit upp. Eftersom kurser på nivå IV har inriktning mot några av det japanska ämnets specifika forskningsfält, begränsas studenternas examensarbeten till något av dessa forskningsfält. Då dessa kurser ges på en nivå då studenterna har uppnått en god färdighet i japanska, kan mycket av undervisningen ges på japanska, vilket garanterar att studenterna vidareutvecklar sin kompetens i språket och sin förmåga att läsa akademiska texter på japanska.

Självvärderingen anger att vetenskapligt skrivande utvecklas genom utbildningen genom att alla kurser som ges inom japanska innehåller större eller mindre essäuppgifter/ uppsatser. I språkfärdighetskurserna är dessa uppgifter i första hand ämnade att ge praktisk övning i det japanska språket, även om vissa krav finns på god språkstruktur och ett sammanhängande innehåll. I de kurser som har ett teoretiskt-akademiskt innehåll är de skriftliga uppgifterna inriktade mot att ge träning i att skriva akademisk text. Det kan röra sig om enklare övningar i parafraivering, bibliografier och kommenterade bibliografier, litteraturkritik och reflektiva essäer, kortare uppsatser som redovisar egna undersökningar, recensioner av akademiska texter, projektbeskrivningar, och regelrätta akademiska uppsatser. Dessa uppgifter introduceras med stigande svårighetsgrad.

Sakkunnigas kommentarer

De sakkunniga framhåller att det av självvärderingen framgår att japanska lagt stor vikt i sitt utvecklingsarbete på just progressionen, och ser detta som mycket positivt. De uppfattar utifrån bifogad matris att studenter på kandidatnivå garanteras ha uppfyllt samtliga examensmål för en kandidatexamen.

Lärandemål och betygskriterier är tydligt formulerade. I många fall används kontinuerlig bedömning, men hur detta uppnås i stora språkinlärningskurser online framgår inte.

Trots positiv internationell profil uttrycker de sakkunniga dock tveksamheter avseende översättningskurser. Översättning sker normalt från ett främmande språk till det språk som är ens modersmål, och de sakkunniga frågar sig hur detta fungerar med studenter från Sverige och andra länder där kanske engelska inte är modersmål?

45% av studenterna uppskattar att studietiden motsvarar den förväntade studietakten, medan 47% tror att de spenderar något eller betydligt mindre tid på att studera än förväntat. Om detta indikerar att de är för upptagna med att göra andra saker eller att kurser inte kräver så mycket arbete som förväntat är oklart.

En av de sakkunniga uppmärksammar att studenterna i vissa kurser förväntas läsa introduktioner till lingvistik på japanska inriktade mot universitetsstudenter i Japan. Detta är mycket krävande, särskilt för den som inte har förkunskaper inom områdena, och den sakkunniga tipsar om att det finns det en mängd olika språkliga introduktioner till japanska språkstudier varav några kan vara mer tillgängliga och relevanta för studenter.

Studenternas kommentarer

På frågan om studenterna tycker att litteraturen är för avancerad, svarar de att de personligen inte haft problem även om det tar mer tid (en av dem har tidigare studerat lingvistik vilket underlättar), men att andra studenter troligen kan uppleva litteraturen som väl avancerad, och de meddelar att en del studenter ”fuskar” med den engelska versionen av boken.

Avseende översättning från japanska till engelska menar de intervjuade studenterna att det fungerar då de anser sig vara bra på engelska.

Nämndens kommentarer

- Nämnden instämmer med de sakkunniga i att utbildningen arbetat framgångsrikt med den successiva fördjupningen mot examensmålen.
- De sakkunniga noterar att delar av kurslitteraturen är mycket avancerad. De intervjuade studenterna menar att det fungerar, men de har dock erfarenhet från tidigare internationella studier och lägger stor tid på sina studier. I dialog med utbildningen meddelas att studenterna får stöd via föreläsningar, att upplägget fungerar och att det finns en pedagogisk poäng i att konfronteras med autentiskt material.
- De sakkunniga ställer sig frågande till uppgiften att översätta till annat än sitt modersmål, vilket blir följderna för alla studenter som inte har engelska som modersmål. I dialog med utbildningen framhålls att översättning handlar om generella översättningsteori och hur det tillämpas vid översättning till och från japanska. Nämnden finner därutöver att lärarna inte har svenska som modersmål, att hälften av studenterna är internationella, och att de intervjuade studenterna anser att upplägget fungerar.

Examensarbete

Rutiner för handledning och vid examination av examensarbete beskrivs i självvärderingen. Den lärare som har specialkompetens inom det forskningsområde studenten har valt utses normalt till handledare, medan någon av de andra lektorerna blir examinators. Examinationen sker sedan alltid i samråd med handledaren.

Handledningen planeras i samråd mellan handledare och student. Det förekommer både grupphandledning och individuell handledning. Normalt bestäms ett antal möten med handledaren under terminen, inför vilka studenten lämnar in utkast som de vill diskutera. Det färdiga examensarbetet ventileras vid ett seminarium i slutet av kursen, vid vilket varje student opponerar på en annan students examensarbete. Alla studenter närvarar på detta slutseminarium.

Betyget sätts på det examensarbete som lämnas in till slutseminariet, men meddelas först när studenten rättat till de små fel som alltid finns. Vid slutseminariet meddelas dock om arbetet är godkänt eller inte. Underkända arbeten kräver mer omfattande justeringar och bedöms på nytt efter detta. De behöver dock inte ventileras en gång till. Bortsett från examinatorns och opponerarens kommentarer ges ingen vidare handledning till underkända examensarbeten.

Sakkunnigas kommentarer

De sakkunniga uppfattar att förberedande kurser som ges inom ramarna för akademiskt skrivande och metodfrågor verkar vara väl integrerade. De kurser som ges inom ramarna för Nivå III och Nivå IV omfattar även teori- och metodfrågor, vilket också möjliggör en progression även i det akademiska skrivandet från Nivå III och uppåt. En av de sakkunniga påpekar dock att kombinera akademiskt skrivande och forskningsmetodik i en stor kurs (GJP23X, 15 hp) är ett upplägg som skulle kunna ses över i framtiden. Kursens täckning är mycket stor då den innehåller olika typer av skrivuppgifter, analys och argumentation, samt introduktioner till forskningsmetodik inom fyra områden. Baserat på kursens återkoppling och analyser har denna kurs också några utmaningar relaterade till (tid avsatt för) handledning.

De sakkunniga uppfattar också att realia-moment införs ganska sent i utbildningen, men i och med att dessa är obligatoriska kurser från nivå III upp till examensarbetet ges studenterna ändå möjlighet att arbeta med akademiskt skrivande inom ett flertal disciplinärt åtskilda kurser. Detta kan annars ses som ett problem eftersom utbildningen i svåra nybörjarspråk tenderar att kräva mycket tid för rena språkstudier och därmed mindre tid åt teori- och metodfrågor inom ett brett fält av discipliner.

Ett av elementen i bedömningen uppfattas också som problematiskt: För de lägre betygsnivåerna ska studenten ”avoid stereotypical views about Japan in the text of the thesis, and relativize these, if encountered in the investigation”, och för de högre ställs kravet att studenten ska ”make a full and critical discussion of the stereotypical views about Japanese culture found in previous research and other material used for the thesis.” Det är inte givet att det förekommer några ”stereotypical views” om studenten t ex skriver om översättningsteori eller lingvistik, eller om det görs en kritisk analys av ett litterärt verk.

Studenternas kommentarer

De intervjuade studenterna anser att handledning fungerat bra, och meddelar att ämnesvalet behöver ligga inom lärarnas kompetensområden.

Nämndens kommentarer

- De sakkunniga uppmärksammar lärandemål om stereotyper vilka de finner märkliga. Med tanke på att detta är en av lärarnas forskningsområde kan lärandemålen ha relevans, men behöver eventuellt omformuleras på ett sätt som inte förutsätter att det finns stereotyper.
- Kursplanen för kursen Akademiskt skrivande 7,5 hp, anger att den kan användas som examensarbete för högskoleexamen. Kursen ska ha ordet *examensarbete* i titeln och en benämning som talar om vilken examen den leder till.

Prestationsgrad

I självvärderingen kommenteras tabeller över prestationsgrad och examensuttag. Här anges att studentantal och prestationsgrad håller en bra nivå. En trolig förklaring till att prestationsgraden är hög anses vara att miljön har arbetat mycket med att stärka progressionen inom ämnet, så att studenterna är väl förberedda för varje ny nivå. SlopanDET av platsgaranti på nybörjarkurserna anses också gett en positiv effekt.

År 1 (2020)	Grundnivå	Avancerad-	Totalt
Helårsstudenter	185,01	1,09	186,10
Helårsprestationer	119,42	0,38	119,80
Prestationsgrad %	64,6	34,3	64,4
År 2 (2021)	Grundnivå	Avancerad-	Totalt
Helårsstudenter	176,79	3,86	180,65
Helårsprestationer	157,37	1,50	158,87
Prestationsgrad %	89,0	38,9	87,9

	2020	2021
Magisterexamina	0	0
Kandidatexamina	7	19
Högskoleexamina	0	2

Utbildningen bedömer vidare att förhållandevis många studenter tar ut sin examen. Detta kan enligt självvärderingen bland annat bero på att studenterna får regelbunden information om hur de kan läsa till examen och vad denna innebär, speciellt i form av möjligheten att få arbetsstillstånd i Japan, kan också vara en bidragande orsak. I tabellen syns en stor ökning i antalet uttagna examina från 2020 till 2021. Det är svårt att ge en enkel förklaring till ökningen; genom åren har antalet examensarbeten som godkänts varierat stort och under 2022 ser antalet ut att minska igen.

Nämndens kommentarer

- Nämnden finner inget anmärkningsvärt avseende genomströmning.

Studentinflytande

Kursvärderingar genomförs genom enkät i slutet av varje kurs. Dessa resulterar dock inte alltid i kursanalyser.

Sakkunnigas kommentarer

Kursåterkoppling från studenter samlas in systematiskt, analyseras om tiden tillåter, och diskuteras bland lärare i slutet av terminen. Det är oklart om det finns studentrepresentanter i ämnesmötet. Baserat på de angivna uppgifterna är feedbacken till stor del positiv.

Förutom kursåterkoppling är det något oklart hur studenterna kan delta i planeringen och genomförandet av kurser och undervisning och de sakkunniga finner det oklart om det finns andra former för studentinflytande, t ex annat forum där studenterna får information om och kan påverka planeringen av kurser såsom ett beredande organ i form av ett utbildningsutskott eller liknande där studentgruppen kan inkomma med synpunkter innan beslut om kursplaner fastställs.

Studenternas kommentarer

Kursutvärderingar genomförs. En av studenterna har gjort inspel angående upplägget av en kurs, men förväntade sig samtidigt inte någon förändring enbart på grund av dennes synpunkter.

De anser för övrigt att det är lätt att få kontakt med lärarna. De tar de sig tid att svara på mejl, men många studenter på distans kanske inte anstränger sig för att ta kontakt. Några lärare stannar ibland kvar för att tala med studenter som verkar ha behov av det.

Nämndens kommentarer

- Nämnden finner att studentinflytandet är tillfredsställande, och noterar angående sakkunnigs kommentar om studentdeltagande i planering av kursinnehåll att studentrepresentation finns i de nuvarande beredningsgrupperna för kursplaner.

4. Fokusområde: Studenternas utveckling av vetenskaplig kompetens

Självvärderingen exemplifierar lärandemål och -aktiviteter i japanska som syftar till att utveckla studenternas vetenskapliga förmågor under fyra rubriker med successivt ökande grad av fördjupning:

A Studenten inhämtar aktuell ämneskunskap:

Kursen *Akademiskt skrivande* (Nivå IV): ”sammanställa för projektet relevant material och utföra en kritisk granskning av detta”.

Aktiviteter: Det viktigaste målet i denna kurs är att studenterna skriver en projektplan för sitt framtida examensarbete på kandidatnivå. Som förberedelse till denna måste studenterna orientera sig om aktuell forskning kring det tema de valt för sitt projekt. Detta arbete redovisas i tre steg. Först sammanställer studenterna en kommenterad bibliografi innehållande ett tiotal akademiska texter, i vilken de redogör för texternas forskningsfrågor, metoder och deras relevans för det egna projektet. Efter detta författar studenterna recensioner för några av texterna, i vilka de diskuterar mer ingående. Slutligen författas en projektplan, i vilken en kritisk genomgång av tidigare forskning ska ingå. Denna baseras ofta på bibliografin och recensionerna, men behöver ofta kompletteras med andra texter, då arbetet med att inhämta kunskap om det egna forskningstemat många gånger leder till att studenterna kommer in på ett annat spår än de avsett från början.

Examensarbetskurs: ”förklara och argumentera kring detaljerade och aktuella kunskaper inom ämnesområden relaterade till japansk litteratur, lingvistik, kulturanthropologi eller översättningsvetenskap”

Aktiviteter: I denna kurs skriver studenterna sitt examensarbete på kandidatnivå. Förutom den egna undersökningen, är en viktig del av examensarbetet en redovisning av och kritisk diskussion om tidigare forskning, för vilket studenterna behöver läsa in sig på aktuell och relevant forskning inom ämnesområdet.

Examensarbetskurs: ”formulera relevanta frågeställningar och en självständig planering för en inom en viss tidsram genomförbar vetenskaplig undersökning”

Aktiviteter: För att kunna formulera relevanta frågeställningar inför arbetet med examensarbetet krävs det att studenterna är väl orienterade om det forskningsområde de har valt. Dessa kunskaper redovisas i examensarbetet, men bygger på studier genomförda i förberedande kurser som GJP23X (*Japanska: Akademiskt skrivande och forskningsmetodik*) och de tematiskt inriktade kurserna på nivå IV).

B Studenten inhämtar kunskap om ämnets vetenskapsteori och metoder:

Kursen *Introduktion till översättning* (Nivå IV): ”förklara de grundläggande principerna för översättningsteori”

Aktiviteter: Vid sidan om de rent praktiska översättningsövningarna ger kursen en orientering om allmän översättningsteori och de centrala begrepp och teorier som används i denna. I kurslitteraturen ingår avsnitt ur teoretiska standardverk inom området (Newmark, Munday,

Baker; Hasegawa) och begrepp ur dessa används i analys av egna och andras översättningar, när de diskuteras på seminarierna och i olika skriftliga uppgifter. Studenterna redovisar också sina kunskaper på ett avslutande skriftligt prov i översättningsteori.

Kursen *Kulturanthropologi* (Nivå IV): ”tillämpa olika antropologiska metoder i studier relaterade till Japan, och därvid ta hjälp av det japanska språket (såsom vid observationer, enkäter och intervjuer.)”

Aktiviteter: I kurslitteraturen och på seminarierna introduceras flera av de metoder som används inom antropologisk forskning. I samband med detta får studenterna i uppgift att i praktiken använda metoden i fråga för en mindre undersökning, vilken sedan redovisas skriftligt och diskuteras på efterföljande seminarium. På så vis varvas teoretisk diskussion med praktisk erfarenhet.

Kursen *Akademiskt skrivande och forskningsmetodik*: (högre än nivå IV) ”formulera en tydlig projektbeskrivning med relevant teori anknytning och metoddiskussion, för ett genomförbart forskningsprojekt relaterat till det japanska språket, litteraturen eller kulturen”

Aktivitet: Projektplanen som skrivs inför examensarbetet ska innehålla en tydlig beskrivning av vilka metoder som ska användas för kandidatprojektet. Dessa ska vara förankrade i en relevant forskningstradition och vara väl motiverade. Redan i projektplanen är det vanligt att studenterna genomför en pilotstudie genom vilken metoderna utprovas i praktiken och, om så är nödvändigt, modifieras. När examensarbetet sedan genomförs, arbetar studenterna naturligtvis fullt ut med de valda metoderna, och i detta arbete ska också ingå en utvärdering av dessa.

C Studenten deltar i diskussioner om forskningsresultat:

Kursen *Haiku och texttolkning* (Nivå IV): ”argumentera för egna perspektiv på haiku-relaterade litteraturteoretiska och litterära texter”

Aktiviteter: Inför varje seminarium läser studenterna texter som ingår i den japanska tolkningstraditionen, vilka utgör en väsentlig del av den kritiska forskning som bedrivs om haikupoesin. Denna studenternas läsning diskuteras sedan på seminarierna och redovisas slutligen i skrift genom ett antal essäuppgifter vilka summerar olika delar av kursen.

Kursen *Kulturanthropologi* (Nivå IV): ”kritiskt utvärdera sin egen och andra studenters forskning”

Aktivitet: Kursen innehåller flera praktiska uppgifter genom vilka studenterna tränar gängse forskningsmetoder inom antropologi. Dessa redovisas skriftligt, både som resultat och som skriftliga reflektioner över dessa. Mot slutet av kursen gör varje student en presentation av ett tema inom forskningsområdet. Dessa diskuteras och utvärderas sedan av de andra studenterna i form av en forumdiskussion.

Examensarbetskurs: ”argumentera för styrkor och svagheter i olika teoretiska perspektiv och motivera deras roll i en vetenskaplig undersökning”

Aktivitet: Författande av ett examensarbete.

D Studenten utför forskande aktiviteter, datainsamling, undersökningar etc:

Kursen *Introduktion till lingvistik* (Nivå IV): ”analysera det japanska språkets typologiska karakteristika, och därvid använda teoretiska begrepp på ett adekvat sätt”

Aktiviteter: Skriftliga uppgifter och seminarier.

Kursen *Haiku och texttolkning* (Nivå IV): ”utvärdera olika tolkningar av haiku och renku, och utifrån detta formulera egna tolkningar”

Aktiviteter: Skriftliga uppgifter och seminarier.

Examensarbetskurs: ”söka efter och utvärdera användbarheten i för undersökningen relevant material och bearbeta detta självständigt och kreativt”

Aktivitet: I examensarbetet ska studenterna föra en kritisk diskussion av sin egen forskningsprocess och av tidigare forskning. Det sker normalt i bakgrunden och metodkapitlet, och i slutet av arbetet, då resultaten diskuteras och slutsatserna dras. Dessa diskussioner är också viktiga i samtalen med handledaren och då uppsatsen ventileras på slutseminariet.

Sakkunnigas kommentarer

Utbildningens struktur med ett flertal realia-kurser inom ett flertal disciplinära fält, ett flertal steg i det akademiska skrivandet inklusive fokus på teori och metod göt att en av de sakkunniga bedömer att studenterna har möjlighet att tillgodogöra sig en hög grad av akademisk kompetens.

Den andra sakkunniga är något försiktigare i sin bedömning och menar att språklig förmåga är en tydlig stark punkt i programmen, men att för studenter som vill fortsätta sina studier på magisternivå någon annanstans skulle en mer grundlig teoretisk och akademisk färdighetsträning vara önskvärd.

Studenternas kommentarer

De intervjuade studenterna tillfrågades om vad de visste om lärarnas forskning. En av dem hade av eget intresse läst handledarens avhandling, men i övrigt meddelade de att det på nivå IV förekom litteratur som en av lärarna skrivit. Forskning är uttalat kursinnehåll från nivå IV, med undantag av någon mindre essä på nivå III handlar kursinnehållet dessförinnan enbart om språkförmåga.

Nämndens kommentarer

- Nämnden noterar att de exempel på forskningsanknutna aktiviteter som anges i självvärderingen samtliga kommer från kurser under termin fyra och senare. De sakkunniga uppfattar att realia-moment införs ganska sent i utbildningen, och som en av de sakkunniga påpekar innefattar kursen *Akademiskt skrivande och forskningsmetodik*, som är placerad omedelbart före examensarbetet, introduktioner till forskningsmetodik inom fyra områden och dessutom olika typer av skrivuppgifter, analys och argumentation. I dialog med utbildningen diskuterades vilka inslag av forskningsförankring/utveckling av studenternas vetenskapliga förmåga som finns på de tidigare nivåerna I-III. Det meddelades att kurser på nivå II innehåller en del enkla moment som relaterar till lingvistik, att enkla analyser av struktur i manga och noveller görs på nivå III. Ämnesgruppen har också diskuterat hur fler enklare projekt kan föras in på de tidigare nivåerna.

Lärandemålen för de kurserna på nivå I – III förstärker detta intryck. En del realia och praktisk grammatik förekommer från nivå II, och nivå III består till stor del av litteraturorienterade kurser. Av lärandemålen att döma är dock litteraturteoretiska grunder och perspektiv svagt representerade i dessa. Nämnden rekommenderar att utöka det språk- och litteraturteoretiska innehållet i de tidiga kurserna, dels för att motivera att de ligger på högskolenivå, dels för att stärka progressionen inom områdets vetenskapliga grund.

5. Internationalisering

I självvärderingen ges exempel på **internationella/interkulturella färdigheter och förmågor/ värderingsförmågor och förhållningsätt** som studenterna uppnått efter utbildningen. Alla kurser innehåller till stor del aktiviteter och mål som utvecklar studenternas interkulturella kompetens. Självvärderingen lyfter att språkkunskaper innefattar kompetens att använda språket i riktig interaktion med andra människor, vilket kräver kunskap om och förståelse för det samhälle i vilket språket används. Exempel ges på hur detta inkluderas redan från de tidigaste kurserna.

I kursen *Introduktion till översättning* (Nivå IV) ingår en orientering i översättningsteori och studenterna lär sig också hantera olika översättningsstrategier. Detta kräver analytiska verktyg för att identifiera de förändringar och förvrängningar en översättning innebär och problematisera relationen mellan källtexten och översättningen, och deras respektive kulturella sammanhang. Ett tredje exempel hämtas från kursen *Introduktion till kulturanthropologi* (Nivå IV) som inte enbart behandlar faktakunskaper om den japanska kulturen, utan även tränar studenterna i att själva utforska och problematisera sin förståelse av densamma.

Japanska har ett stort antal studenter från utlandet. Enligt självvärderingen bidrar detta till att utveckla studenternas interkulturella kompetenser utöver det som finns specificerat i kurserna lärandemål.

Sakkunnigas kommentarer

De sakkunniga finner att det avseende internationalisering är en styrka att utbildningen sker på engelska och japanska, med ett flertal internationella studenter vilket innebär att internationella aspekter är närvarande i daglig interaktion i kurserna och grupparbeten.

Nämndens kommentarer

- Nämnden instämmer med sakkunniga i att utbildningen har ett starkt internationellt perspektiv.

6. Hållbar utveckling, jämställdhet och mångfald

Självvärderingen ger exempel på kursinnehåll och aktiviteter som relaterar till hållbar utveckling. Texturvalet av noveller i kursen *Den moderna novellen* (Nivå III) gjorts med syfte att spegla en mångfald av perspektiv. Kursen *Haiku och texttolkning* (Nivå IV) behandlar haikupoesi från femtonhundratalet fram till nutiden. Under en stor del av denna diktforms historia har den varit sysselsatt med att skildra människans förhållande till naturen, hennes sätt att observera årstidernas skiftningar, och hur naturfenomenen reflekteras i medvetandet. Flera av kursens seminarier berör också nyare haiku som behandlar samhällskritiska ämnen som pacifism, feminism, och miljöförstöring. Bland olika metodologiska och teoretiska inriktningar som studeras i kursen *Akademiskt skrivande och forskningsmetodik* nämns det ekokritiska perspektivet och dess relevans för studiet av ett flertal japanska kulturyttringar.

Sakkunnigas kommentarer

När det gäller mångfald och en hållbar utveckling så ger man i självvärderingen ett flertal exempel på hur dessa aspekter berörs inom ramarna för ett flertal realiakurser.

En av de sakkunniga lyfter fram att humaniora är av avgörande betydelse för jämställdhet, mångfald och hållbar utveckling.

Nämndens kommentarer

- Nämnden instämmer med de sakkunniga i att perspektiv rörande mångfald och hållbar utveckling tillgodoses i utbildningen.
- Nämnden noterar att ämnesmiljön övervägande består av kvinnliga lärare, utjämnande av könsfördelningen kan vara en faktor att överväga vid eventuella nyrekryteringar.

7. Sakkunnigas sammanfattning

Styrkor

- Gedigen språklig utbildning.
- Väl genomtänkt progression.
- Väl upplagd struktur med sikte på examensarbetet.
- Överlag bra kursåterkoppling.
- Internationell lärmiljö.
- Möjlighet till hel- och deltidsstudier.
- Flexibilitet i online-undervisning.

Svagheter

- Hälften av lärarna är ej disputerade adjunkter.
- Lärarkårens sammansättning. Balansen lektorer/adjunkter gör det svårare att ”täcka upp” vid sjukdomar osv., och det minskar möjligheten att avsätta tid för forskning.
- Högskoleexamen - ett onödigt inslag.
- Stora studentgrupper, särskilt i språkinlärningskurser.
- Stor tonvikt på språkinläring.

Utvecklingsmöjligheter

- Förstärkning av den teoretiska och generiska färdighetsträningen. Ytterligare pedagogisk utbildning av undervisande och forskande personal. närmare samarbete med andra språkprogram, där så är möjligt.
- Bredare disciplinärt utbud.
- Fler kurser och eventuellt ett program på avancerad nivå.
- Pedagogisk vidareutbildning

Sårbarhet för förändringar

- Begränsat antal undervisande och forskande personal också med avseende på ålder/pensionsavgångar. Svårigheter att täcka upp för den disciplinära kompetensen som läggs så stor vikt vid i kursplaneringen.
- Lärarkårens sammansättning.
- Stora studentgrupper vilket innebär utmaningar i tidshantering.
- Begränsad tid för administration.